

Turizm Rehberliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Kariyer Beklentilerine Etkisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği
The Effect of Attitudes Towards Foreign Language Learning on Career Expectations of Tourism Guidance Students: The Case of Afyon Kocatepe University

Dr. Osman PELİT

Bağımsız Araştırmacı, Türkiye
Independent Researcher, Turkey
E-Mail: pelitosman7@gmail.com

Soner DURĞUT

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Social Sciences Institute, Turkey
E-Mail: sdurgut@aku.edu.tr

Öz

Amaç ve Önem: Bu araştırma, turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Turizm rehberliği, etkili iletişim becerileri ve kültürlerarası etkileşim gerektiren bir alan olup, yabancı dil bilgisi rehberlerin mesleki yeterliliklerini artıran önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın bulguları, öğrencilerin yabancı dil öğrenme motivasyonlarını ve bu sürecin kariyer beklentilerindeki rolünü belirleyerek, eğitim kurumlarının müfredat tasarımlarına yön vermesi açısından önem taşımaktadır. Bununla birlikte sektör paydaşlarına nitelikli rehber yetiştirilmesi sürecinde dil eğitiminin stratejik önemine dair akademik ve uygulamalı bir çerçeve sunması noktasında oldukça önemlidir. Ayrıca konu ile ilgili literatürde turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisine yönelik araştırmalara ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın alanyazına ve ilgili taraflara (kurum ve bölüm yöneticilerine, sektör profesyonellerine, öğrencilere, vd.) sağlayacağı katkı bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem: Turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentilerine olan etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın örneklemini, Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan toplam 227 öğrenci oluşturmaktadır. Anket yöntemiyle elde edilen verilerin analiz sürecinde, betimsel istatistik teknikleri (frekans dağılımı, yüzde oranları, aritmetik ortalama ve standart sapma) kullanılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için korelasyon analizi uygulanmış olup bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin genel olarak yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının ve kariyer beklentilerinin orta düzeyin üzerinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte söz konusu öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumları ile kariyer beklentileri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumların kariyer beklentisi üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu saptanmıştır.

Özgünlük/Bilimsel Katkı: Turizm sektöründe dil becerileri, mesleki başarı ve istihdam fırsatlarını etkileyen önemli bir faktördür. Konu ile ilgili literatürde doğrudan turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisini ele alan araştırmalara ulaşılamamıştır. Bu doğrultuda araştırma, konu ile ilgili literatüre özgün bir katkı sunarak, eğitim politikalarının geliştirilmesine ve sektör gereksinimlerine yönelik kapsamlı değerlendirmeler yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Sınırlılıklar: Yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisini ele alan bu araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Rehberliği öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur. Ayrıca araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Gelecekte yapılacak araştırmaların daha geniş örneklem ve farklı veri toplama yöntemleri ile gerçekleştirilmesi, konunun daha kapsamlı şekilde ele alınmasını sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Tutum, kariyer beklentileri, turizm rehberliği.

Makale Türü: Araştırma makalesi

Abstract

Purpose and Importance: This study aims to examine the impact of tourism guidance students' attitudes towards foreign language learning on their career expectations. Tourism guiding is a field that requires effective communication skills and intercultural interaction, and knowledge of foreign languages is recognized as an important element that increases the professional competence of guides. The findings of this study are important in terms of determining students' motivation to learn a foreign language and the role of this process in their career expectations and guiding the curriculum designs of educational institutions. In addition, it is very important in terms of providing an academic and practical framework for sector stakeholders about the strategic importance of language education in the process of training qualified guides. In addition, there is no research on the effect of tourism guidance students' attitudes towards foreign language learning on their career expectations in the literature on the subject. Therefore, this study is considered to be important in terms of its contribution to the literature and the relevant parties (institution and department managers, sector professionals, students, etc.).

Methodology: The sample of this study, which was conducted to determine the effect of tourism guidance students' attitudes towards foreign language learning on their career expectations, consists of 227 students studying tourism guidance at the undergraduate level at Afyon Kocatepe University. Descriptive statistical techniques (frequency distribution, percentage ratios, arithmetic mean and standard deviation) were used to analyze the data obtained by questionnaire method. In addition, correlation analysis was applied to determine the relationships between variables and simple linear regression analysis was used to measure the effect of the independent variable on the dependent variable.

Findings: In the study, it was determined that the attitudes towards foreign language learning and career expectations of the students studying tourism guidance at the undergraduate level were generally above the medium level. However, a positive and highly significant relationship was determined between the attitudes towards learning a foreign language and career expectations of these students. In addition, it was determined that attitudes towards foreign language learning have a significant effect on career expectations.

Originality/Value: In the tourism sector, language skills are an important factor affecting professional success and employment opportunities. In the literature on the subject, there are no studies directly addressing the effect of tourism guidance students' attitudes towards foreign language learning on their career expectations. In this respect, this study makes a unique contribution to the literature on the subject and enables the development of educational policies and comprehensive evaluations for the needs of the sector.

Limitations: This study, which deals with the effect of attitudes towards foreign language learning on career expectations, was limited to Afyon Kocatepe University Tourism Guidance students. In addition, questionnaire technique was used as a data collection method. Future studies with larger samples and different data collection methods may provide a more comprehensive approach to the subject.

Keywords: Attitude, career expectations, tourism guidance.

Paper Type: Research article

Giriş

Turizm sektörü, küresel ölçekte ekonomik ve kültürel etkileşimi teşvik eden dinamik bir alan olup, bu sektörde çalışan bireylerin yabancı dil becerileri büyük önem taşımaktadır. Özellikle turist

rehberleri, farklı kültürlerden gelen ziyaretçilere bilgi aktarma, yönlendirme ve deneyim sunma görevini üstlenirken, etkili iletişim kurabilmek için yabancı dil bilgisine ihtiyaç duymaktadır. Bu doğrultuda turist rehberleri, sahip oldukları bilgi ve deneyimleri turistlerle etkili bir şekilde paylaşabilmek adına iletişim kurdukları dili kapsamlı bir biçimde öğrenmek ve kullanmak durumundadırlar (Şahin, 2018). Yabancı dil bilgisi, turist rehberliği mesleğinin temel gerekliliklerinden biri olup, sektörün dinamik yapısı içerisinde vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilmektedir (Bayram, 2016). Turizm rehberliği eğitimi alan öğrenciler açısından yabancı dil öğrenme süreci, mesleki gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Özellikle kültürlerarası iletişim bağlamında, bir veya daha fazla yabancı dili akıcı ve etkili bir biçimde konuşmak, rehberlerin mesleki başarılarını doğrudan etkileyen faktörlerden biri olarak görülmektedir. Bu bağlamda yabancı dil becerisi yalnızca turist rehberleri için bir avantaj sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda turistlerin memnuniyet düzeylerini yükselterek (Eser & Haşımoğlu, 2020) turizm sektörünün kalite standartlarını geliştirmektedir. Konu ile ilgili literatürde öğrencilerin yabancı dile yönelik tutumlarını konu alan araştırmalar incelendiğinde, yeni bir dil öğrenme konusunda olumlu bir görüşe sahip olduğu (Graham, 2004; İnal, Evin & Saracaloğlu, 2005) ve bu yaklaşımın da başarı/yeterlilik sağlanması noktasında etkili olduğu ortaya konulmuştur (Gürel, 1986; Karas, 1997; Saracaloğlu, 2000). Yabancı dil öğrenmeye yönelik olumlu tutumlar, öğrencilerin mesleki gelişimlerini destekleyerek, uluslararası düzeyde daha geniş iş imkanlarına erişmelerini sağlayabilmektedir. Bu noktada turist rehberliği öğrencileri, kariyer beklentilerini şekillendirirken yabancı dil becerilerinin kendilerine sağlayacağı avantajları göz önünde bulundurmalarıdır. Dolayısıyla turizm rehberliği öğrencileri gelecekteki kariyerlerinde başarılı olabilmek için yabancı dil öğrenmeye yönelik olumlu tutumlar geliştirerek bu süreci etkin bir şekilde yönetmelidirler. Bu doğrultuda turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisini incelemek önemli bir araştırma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim bu araştırmada turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisi ele alınmıştır.

Kariyer beklentisi, bireyin kariyerine ilişkin tercihlerini ve hedeflerini ortaya koyduğu süreçtir (Rojewski, 2005). Kariyer beklentileri, bireylerin mesleki hedeflerini belirlemeleri ve bu hedeflere ulaşmak için gerekli adımları atmaları açısından önem taşımaktadır. Bu noktada, turizm rehberliği öğrencilerinin kariyer beklentileri, sektördeki gelişmeler ve mesleki gereklilikler doğrultusunda şekillenmektedir. Turizm sektörü, kültürel etkileşimin yüksek olduğu ve küresel ölçekte sürekli değişim gösteren bir alan olup, turist rehberlerinin bu değişimlere uyum sağlayabilmesi için belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Özellikle yabancı dil becerisi, turist rehberlerinin uluslararası turizm hareketliliği içerisinde etkin rol almalarını ve rekabet avantajı elde etmelerini sağlayan önemli faktörlerden biridir. Turizm rehberliği öğrencileri açısından kariyer beklentileri, mesleki kimlik oluşturma sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Yabancı dil öğrenmeye yönelik olumlu tutumlar, öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri, mesleki yeterliliklerini artırmaları ve uluslararası düzeyde iş fırsatlarına erişebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Küreselleşen iş dünyasında rekabet avantajı sağlayan yabancı dil yeterliliği, mesleki becerilerin tamamlayıcı unsurudur. Bu bağlamda, bireyin iş yaşamında arzuladığı hedeflere ulaşabilmesi, alan bilgisi ile yabancı dil becerilerinin bütünleşik bir şekilde kullanılmasıyla mümkün olmaktadır (Kınsız, 2005). Özellikle turizm sektöründe artan uluslararası etkileşimler göz önüne alındığında, yabancı dil eğitiminin mesleki gelişim ve istihdam olanakları üzerindeki rolü daha fazla incelenmelidir. Bu bağlamda turist rehberliği eğitimi sürecinde yabancı dil öğreniminin teşvik edilmesi ve yabancı dile yönelik tutumların incelenmesi, bireylerin mesleki gelişim süreçlerine ve kariyer beklentilerine katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla bu araştırmada turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer stresi üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu kapsamda, öğrencilerin dil öğrenme sürecine yönelik yaklaşımlarının mesleki beklentileriyle nasıl ilişkilendirildiği araştırılarak,

sektörün ihtiyaçları doğrultusunda eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu bakımdan araştırmanın hem eğitim politikalarının şekillendirilmesi hem de turizm rehberliği öğrencilerinin profesyonel gelişim süreçlerinin daha iyi anlaşılması açısından oldukça önemli olduğu değerlendirilmektedir.

1. Kavramsal Çerçeve

Teknolojik gelişimin hızlanması, insanların isteklerinin ve eğilimlerinin değişmeye başlaması, yazılı ve görsel basının insan ve toplum üzerindeki artan etkisi, internet çağının bilgiye ulaşımı kolaylaştırması nedeniyle ticaret, iktisat, siyaset, bilim, çalışma, turizm, eğitim, kültür, haberleşme alanlarında farklı coğrafyalarda ve kültürlerdeki insanların bireysel, kurumsal ve uluslararası düzeyde iletişim kurması olağan bir hale gelmektedir (Ungan, 2006; Yücel, 2019). Küresel ölçekte iletişimin yaygınlaşması ve stratejik bir öneme sahip hâle gelmesi, yabancı dil eğitiminin bireyler ve toplumlar için kaçınılmaz bir gereklilik hâline gelmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte yabancı dil eğitimi kişilerin iletişim becerilerinin geliştirilmesinde, istenen hedeflere ulaşmasında ve entelektüel gelişimin tamamlayıcısı olarak kişilere katkı sağlamaktadır (Kınsız, 2005). Yabancı dil eğitimi, bireylerin farklı kültürel yapıları ve yaşam biçimlerini anlamalarına katkı sağlayarak, kültürler arası etkileşimin ve iletişimin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır (Günday ve Aycan, 2018). Yabancı dil bireylerin özgüvenini de artırdığı bilinmektedir. Bu nedenle bireylerin gerek kendilerini gerçekleştirme gerekse uluslararası anlamda yer edinebilme noktasında yabancı dil bilmesi önem taşımaktadır (Çiftçınar, 2014). Bunların yanı sıra, yabancı dil kişilere iş bulma, seyahat etme ve yurt dışında eğitim görme kapılarını açmaktadır. Yabancı dil öğreniminin uluslararası boyutu değerlendirildiğinde, Avrupa Birliği'nin yabancı dil öğretimi ve öğrenimini destekleyen çeşitli girişimlerde bulunduğu görülmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde, bireylerin eğitim, öğrenme ve kişisel gelişim fırsatlarından yararlanabilmesi amacıyla çeşitli AB programları uygulanmaktadır. Bu programlar, öğrencilere ve gençlere eğitim, staj ve gönüllü çalışma imkanları sunarak hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu doğrultuda, katılımcılar farklı kültürleri deneyimleme, yabancı diller öğrenme ve çeşitli disiplinlerde becerilerini geliştirme fırsatına sahip olmaktadır (AB, 2023). Avrupa Birliği'nin destekleyici politikaları doğrultusunda, bireylerin turizme katılım hakkı temel bir prensip olarak kabul edilmekte olup, AB'nin "herkes için turizm" temalı politikası bu anlayışı güçlendirmektedir. Bu kapsamda, kişisel iletişimin yoğun ve yabancı turistlerle birebir iletişimin kaçınılmaz olduğu turizm sektöründe yabancı dil eğitiminin gerekliliği daha iyi anlaşılmaktadır (Akgöz & Gürsoy, 2014). Konu ile ilgili yapılan araştırmalarda yabancı dil öğreniminin turizm sektörü açısından oldukça önemli olduğu vurgulanan hususlardan olmuştur (Tetik, 2016; Yücel & Arıkan, 2019; Demirdağ, 2022). Özellikle turizm sektörün önde gelen aktörlerden biri olan turist rehberlerinin eğitiminde yabancı dil eğitimi üzerinde önemle durulması gereken hususlardan biridir (Çelikkanat Pashı & Pashı, 2022). Turist rehberliği eğitimi, Türkiye'de örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki şekilde uygulanmaktadır. Örgün eğitim, üniversiteler tarafından verilen lisansüstü, lisans ve ön lisans eğitimlerini kapsamaktadır. Lisans düzeyinde 38 üniversitede Turizm Rehberliği programı bulunmaktadır. Ön lisans düzeyinde 28 üniversitede olmak üzere lisansüstü, lisans ve ön lisans olmak üzere toplam 66 Turist Rehberliği Programı yer almaktadır (YÖK Atlas, 2023). 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu (2012) turist rehberini, T.C. vatandaşı olan, 18 yaşını doldurmuş, üniversitelerin turist rehberliği bölümlerinin ön lisans, lisans veya yüksek lisans bölümlerinden mezun olmuş, en az bir yabancı dil bilen, ikamet edilen şehirden sorumlu olan meslek odasına kayıtlı, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu Anadolu turu gezisini yapmış, çalışma kartı ve ruhsatnameye sahip olan kişi olarak tanımlamıştır. 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun 3. Maddesinin ç bendinde belirtilen "Birliklerin ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliğinin ortak önerileri ve Bakanlığın onayı ile belirlenen yabancı dillerden birinde, Bakanlığın gözetim ve

denetimi altında yapacağı veya konusunda uzmanlaşmış kamu kurum veya kuruluşlarına yaptıracığı yabancı dil sınavında başarılı olmak veya yönetmelikle belirlenen yabancı dil yeterlik belgelerinden birine sahip olmak.” ifadeleri (T.C. Resmi Gazete, 2012), turist rehberi olabilmenin T.C vatandaşı olmaktan sonra en önemli koşulunun dil bilmek olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla rehberlik mesleğini yapacak kişiler için bir yabancı dilin yanında birkaç yabancı dil bilmeleri onları mesleklerinde ayrıcalıklı yapacaktır. Bu doğrultuda yabancı dil bilgisi, hem mesleğe kabul edilme kriterlerinden birinin yerine getirilmesi açısından hem de mesleğin gerekliliklerine uygun biçimde icra edilmesi bağlamında büyük bir öneme sahip olmaktadır (Çelikkanat Paslı & Paslı, 2022). Nitekim turizm sektörü, yabancı ülkelerden gelen turistlerle yoğun etkileşim gerektiren meslek gruplarının başında gelmektedir. Bu bağlamda rehberlik mesleğini icra edecek bireylerin, turistlerle etkili iletişim kurabilmeleri açısından yabancı dil bilgisine sahip olmaları temel bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir (Hussein vd, 2008).

Yabancı dil eğitimi ve öğrenimi, günümüz dünyasında büyük bir önem taşımakla birlikte bu süreçte motivasyon ve yaş gibi faktörlerin yanı sıra, yabancı dile ve yabancı dil öğrenimine karşı olan tutum da önemli bir etkidir (Koç & Yastıbaş, 2022). Tutum, bireylerin bir konu veya duruma yönelik bakış açılarını ve hislerini ifade etmektedir (Robbins, 1994). Tutum, bir bireyin bir nesne, kişi, olay veya duruma karşı duyduğu olumlu veya olumsuz duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkileri yansıtan genel bir değerlendirme biçimidir (Ajzen, 1991; Malle, 1999). Bireyin değerlendirme süreci, kendisine aktarılan bilgiler, edinilen deneyimler ve içinde bulunduğu kültürel ve sosyal çevre gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Bu etkileşimler neticesinde bireyde olumlu veya olumsuz tutumlar gelişmekte ve söz konusu tutumlar, davranışlarını doğrudan şekillendirmektedir. Özellikle yabancı dil öğrenimi bağlamında, bireyin sergilediği olumlu veya olumsuz tutum, öğrenme sürecindeki motivasyonunu ve akademik başarısını önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Bu doğrultuda, yabancı dile yönelik olumlu bir tutumun benimsenmesi, dil öğrenme sürecini kolaylaştırmakta ve bireyin başarılı bir öğrenme deneyimi yaşamasına katkı sağlamaktadır (Hidalgo, 1984; Gürel, 1986; Chambers 1999; Masgoret & Gardner 2003; Akram & Yasmeen, 2011). Bu nedenle yabancı dil öğrenmeye karar veren bir kişinin öncelikle olumlu bir tutum geliştirmesinin önemine dikkat çekilmektedir. Bu kapsamda tura katılan turistlerle iletişimde olan ve onlara bilgi aktarımında bulunan turist rehberleri için yabancı dil bilgisi çok önemli bir gereklilik olmaktadır. Dil bilmeyen bir rehber turistlere bilgi aktarımı yapamayacağı için mesleğini gerçekleştiremeyecektir. Dolayısıyla tüm turizm bölümleri, özellikle turizm rehberliği öğrencileri açısından yabancı dil öğretiminin ve yabancı dile yönelik tutumların kariyerleri bağlamında önemi çok fazladır (Huang, 2011).

Kariyer kelimesi etimolojik olarak Latince kökenli “carraria” sözcüğünden türemiş olup, bu kelime “yol” veya “büyük yol” anlamına gelmektedir. Orta Çağ boyunca Fransızcaya uyarlanarak “carrière” formunu almış ve zaman içinde bireyin mesleki gelişimini, iş yaşamındaki ilerleyişini ve mesleki yönelimlerini ifade eden bir terim haline dönüşmüştür (Bingöl, 2013; Kanışlı, 2024). Kariyer kavramı genel olarak “bireyin hayatında çalışarak veya belirli bir şeyi yaparak geçirdiği süre şeklinde ifade edilmekle birlikte mesleki bağlamda belirli bir çalışma alanında sahip olunan ve genellikle zaman geçtikçe daha fazla sorumluluk içermeye başlayan işler dizisi” şeklinde tanımlanmaktadır (Oxford Advanced Learner's Dictionary, 2023). Başka bir ifadeyle kariyer, bireyin iş yaşamında üstlendiği rol doğrultusunda sahip olduğu bilgi, beceri ve yetenekleri geliştirmesiyle şekillenen, mesleki hedeflerine ulaşmasını sağlayan ve işyerinde ilerlemesine olanak tanıyan bir süreçtir (Mohan Bursalı & Bayrak Kök, 2018). Kişiler, içinde bulundukları toplumda varlığını devam ettirme ve toplum içinde rol ve/veya statü kazanma adına bir işte çalışmaya başladıklarında kariyerlerine de bir başlangıç yapmaktadırlar (Pelit & Zorlu, 2022). Bu kapsamda kariyer kavramı, tercih edilen bir mesleğe sahip olma, meslekte yükselme, belirli bir statü elde etme ve ilerleme şeklinde ele alınmaktadır (Sabuncuoğlu, 2005). Kariyer üniversite öğrencilerinin gelecekle ilgili önemli bir unsur

olup, onların planladıkları mesleğe giriş süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Üniversite eğitimi süresince özellikle son dönemlerinde öğrencilerin geleceğe yönelik bir yol haritası belirlemeleri, bu doğrultuda stratejik adımlar atmaları ve kariyer hedeflerine ulaşmaları açısından büyük önem taşımaktadır (Ulaş & Özdemir, 2018). Net bir kariyer planı oluşturulmadığında, bireylerde tatminsizlik hissi ve kaynakların verimsiz kullanımı gibi olumsuz sonuçlar doğabilir. Bununla birlikte karmaşık bir süreç olan kariyer seçiminin, bireyler açısından uzun vadeli etkileri hemen gözlemlenemeyebilir (Nyamwange, 2016). Sonuç olarak insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri, refaha erişebilmeleri hem kendileri hem de aileleri için sahip olunan ve sunulabilen imkânları artırabilmeleri ve topluma karşı sorumluluklarını yerine getirebilmeleri açısından sağlam bir kariyere sahip olmaları gereklidir. Dolayısıyla, başarılı bir kariyer oluşturma sürecinin temelinde nitelikli bir eğitim süreci yatmaktadır.

Lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında rehberlik eğitiminin temel amacı bilimin ışığında turistlerin isteklerini karşılayacak kalifiye turist rehberleri yetiştirmektir. Buradan hareketle turizm rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerin temel kariyer beklentisi, turizm sektörü içerisinde kendisi için ulaşılabilir olduğunu düşündüğü turist rehberliği mesleğinde ilerlemektir. Eğitim alan kişilerin kariyer beklentilerine etki eden bir başka temel husus mezuniyet sonrası sağlanan istihdam imkanlarıdır. Bu kapsamda lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren kurumlardan mezun olunduğunda sağlanan istihdam olanakları arasında, mezuniyet sonrası gerekli şartları sağlayarak turist rehberliği yapabilmek, turizm işletmelerinin herhangi birinde orta veya üst düzey yönetici pozisyonunda çalışabilmek, kamuda memur olarak çalışabilmek, üniversitelerde akademisyen olarak çalışabilmek ve formasyon olarak öğretmen olarak istihdam edilme olanakları bulunmaktadır (AKÜ Turizm Fakültesi, 2024). Bu açıklamalardan da anlaşılabileceği üzere yükseköğretim kurumlarının, kişilerin kariyer beklentilerinin şekillenmesinde aile ve yakın sosyal çevreden sonra en önemli faktörlerden birisi olduğu görülmektedir. Dolayısıyla birey için iş hayatına geçiş öncesi son aşama ve gelecekteki meslek ile ilgili bilgi, beceri ve yeteneklerin geliştirildiği temel basamak yükseköğretim kurumlarıdır. Kişi bu kurumlardan mezun olduktan sonra muhakkak bir iş alanı seçmekte ve kariyerini bu doğrultuda şekillenmeye başlamaktadır. Bu süreçte, bireyin kariyerine yön verecek en önemli faktörlerden biri yabancı dil becerisidir. Özellikle turist rehberliği alanında yabancı dil bilgisi, mesleğin temel gerekliliklerinden biri olup, bireyin sektördeki istihdam olanaklarını etkileyebilmektedir. Bu nedenle, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum, bireyin kariyer planlamasını ve mesleki hedeflerine ulaşma sürecini belirleyen önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir.

2. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Hipotezleri

Bu araştırmanın amacı, lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentilerine etkisinin belirlenmesidir. Bu doğrultuda turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenime yönelik tutumları ve kariyer beklenti düzeyleri ve söz konusu iki değişken arasındaki ilişki/etki ortaya konulmuştur. Bu kapsamda araştırma bulguları, akademik literatüre katkı sağlaması ve turizm eğitimi politikalarına yönelik uygulamalı çıkarımlar sunması açısından oldukça önemlidir.

Yabancı dil öğrenmek, bireyin iletişimsel becerilerinin geliştirilmesine, hedeflerine ulaşmasına ve entelektüel gelişimine katkı sağlaması (Els, 1983) açısından önem taşımaktadır. Özellikle turizm sektöründe yabancı dil eğitimi ve yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlar önemli konulardandır. Bu bağlamda konu ile ilgili yapılan birçok çalışmada turizm sektörü için turizm eğitiminde yabancı dil eğitiminin ve yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının önemi vurgulanan hususlardan olmuştur (Leslie & Russell, 2006; İşigüzel, 2013; Gökçe & Batman, 2015; Altürk vd., 2016; Turgut, 2019; Yücel & Arıkan, 2019). 2024 yılı Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin milliyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, en yüksek ziyaretçi sayılarına sahip ilk üç ülkenin

sırasıyla Rusya, Almanya ve İngiltere olduğu görülmektedir (TÜRSAB, 2025). Dolayısıyla bu ülke vatandaşlarıyla etkili bir iletişim kurmanın yolu yabancı dil eğitimi alan iş görenlerin gerekliliği ortaya koymaktadır. Öte taraftan turizm sektörünün önde gelen aktörlerden biri olan turist rehberlerinin eğitiminde yabancı dil eğitimi üzerinde önemle durulması gereken hususlardan biridir (Eser & Haşımoğlu, 2020; Çelikkanat Paslı & Paslı, 2022; Ilgaz Yıldırım & Güzel, 2019). Bu doğrultuda turist rehberlerinin mesleki yeterliliklerini artırmak ve uluslararası düzeyde rekabet edebilirliklerini güçlendirmek adına yabancı dil eğitiminin kapsamlı ve etkin bir şekilde sunulması büyük önem taşımaktadır. Yabancı dil bilgisi, rehberlerin turistlerle etkili iletişim kurmalarını, kültürel etkileşimi güçlendirmelerini ve destinasyon hakkında doğru ve kapsamlı bilgi aktarımında bulunmalarını sağlamaktadır. Bu bağlamda turizm rehberliği eğitim programlarında yabancı dil öğretimi, teorik ve uygulamalı derslerle desteklenmeli, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeleri için çeşitli pedagojik yöntemler ve saha çalışmaları uygulanmalıdır. Özellikle turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumları, kariyer beklentilerini şekillendirebilmektedir. Yabancı dil öğrenmeye istekli ve olumlu yaklaşan bireyler, küresel turizm sektöründe daha geniş iş imkanlarına sahip olurken, yabancı dil konusunda isteksiz olanlar uluslararası fırsatları değerlendirme konusunda dezavantajlı hale gelebilmektedirler. Kariyer beklentileri açısından yabancı dil bilgisi, yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda meslekte yükselme, gelir seviyesini artırma ve daha prestijli turizm organizasyonlarında yer alma fırsatı sunmaktadır. Bu nedenle, turist rehberi adaylarının yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarını geliştirmeleri, gelecekteki kariyer hedeflerini gerçekleştirmeleri için son derece önemli bir gerekliliktir. Bu çerçevede araştırmada lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle turist rehberleri açısından yabancı dil eğitimi ve yabancı dilin önemi vurgulansa da (Değirmencioğlu 2001; Aslan & Büyükkuru, 2015; Ilgaz Yıldırım & Güzel 2019; Eser & Haşımoğlu, 2020) turist rehberliği öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentisi üzerindeki etkisini ortaya koyan çalışmalara ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu durum bu konunun daha sistematik ve kapsamlı bir şekilde incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bu çalışmadan elde edilen bulgular, turizm eğitimi veren kurumların müfredatlarını daha etkili hale getirmelerine yardımcı olmakla birlikte öğrencilerin kariyer beklentilerine yönelik planlamalarını bilinçli bir şekilde yapmalarına destek sağlayacaktır. Nitekim bu araştırma turist rehberliğinde yabancı dil eğitiminin önemi, öğrencilerin kariyer beklentileri doğrultusunda profesyonel gelişimi ve turizm sektörünün ihtiyaçlarına yönelik kapsamlı bir akademik çerçeve sağlayarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın konu ve amacına uygun olarak geliştirilen hipotezler aşağıda sunulmuştur.

H₁: Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1a}: Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik duygularının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1b}: Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerinin kariyer beklentilerinde üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1c}: Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dili sosyal medya için kullanmalarının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1d}: Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye verdikleri önemin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H_{1e}: Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil derslerine yönelik düşüncelerinin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

3. Yöntem

Yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumların kariyer beklentisi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın evrenini Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde turizm rehberliği eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada zaman ve maliyet kısıtlamaları nedeniyle evrenin tamamı yerine örneklem seçimine gidilmiş olup, ilgili fakültenin turizm rehberliği bölümlerindeki her bir sınıf tabaka olarak kabul edilerek tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmış ve her tabakadan belirli sayıda öğrenci seçilmiştir. Araştırma örnekleminin belirlenmesinde, nicel araştırmalar için önerilen; örneklem hacmi hesaplama formülünden yararlanılmış olup, standart sapma(s) 1, anlamlılık düzeyi 0.05, $Z_{\alpha}=1.96$ ve örneklem hatasını temsil eden etki büyüklüğü (d) 0.1 alınarak hesaplanan örneklem büyüklüğü sınırlı evrenler ($N < 10000$) için 224 olarak belirlenmiştir (Özdamar, 2001; Ural & Kılıç, 2018). Araştırmanın evrenini oluşturan bölümlere ilişkin bilgiler fakülte öğrenci işlerinden alınmıştır. Buna göre araştırmanın yapıldığı dönemde (Ocak-Nisan, 2024), Turizm Rehberliği bölümünde toplam 538 öğrenci eğitim görmektedir. Bu kapsamda araştırmacılar tarafından ilgili bölümlerdeki sınıfların öğrenci sayısına göre seçilen toplam 304 öğrenciye anket uygulanmış ve 250 anket geri dönüşü gerçekleşmiştir. Geri dönen anketler içerisinde eksik kodlama vb. nedenlerden dolayı elemeler neticesinde toplamda 227 anket değerlendirmeye alınmış olup, bu değer araştırmanın öngördüğü minimum örneklem sayısının (224) üzerinde bir sayıya ulaşıldığını göstermektedir.

Araştırmada verilerin toplanmasında anket tekniğinden faydalanılmıştır. Bu doğrultuda lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerine uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Anket formunun ilk bölümünde rehberlerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik (cinsiyet, öğrenim türü, sınıf, yaş, ikametgâh, barınma durumu) sorulara yer verilmiştir. Anket formunun ikinci bölümünde, Koç & Yastıbaş (2021) tarafından geliştirilen ve 34 maddeden oluşan “Yabancı Diller Yüksek Okullarında Eğitim Gören Öğrenciler İçin Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Söz konusu ölçek yabancı dil öğrenmeye yönelik duygular, yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşünceler, yabancı dili sosyal medya için kullanma, yabancı dil öğrenmeye verilen önem ve yabancı dil derslerine yönelik düşünceler olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde, katılımcıların kariyer beklentilerini değerlendirmeye yönelik altı madde yer almaktadır. Bu maddelerin ilk üçü, Aymankuy & Aymankuy (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan, son üçü ise Çavuş & Kaya (2015) tarafından yapılan araştırmadan alınarak kullanılmıştır. Ölçeklerin derecelendirmesi 5’li Likert derecelemesi olarak kullanılmış olup ölçekteki ifadeler; 1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Az Katılıyorum, 3: Orta Düzeyde Katılıyorum, 4: Çok Katılıyorum, 5: Tamamıyla Katılıyorum” şeklinde sıralanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin uygulanmasından önce Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır (Karar No: 2023/288).

Araştırma katılımcılarının bireysel ve demografik özelliklerine ilişkin veriler, frekans ve yüzde dağılımları hesaplanarak verilmiştir. Bununla birlikte, katılımcıların yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumları ve kariyer beklentileri düzeyleri, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ile betimlenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişken olan yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ile bağımlı değişken olan kariyer beklentisi arasındaki ilişki korelasyon analizi ile belirlenirken, söz konusu bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi regresyon analizi ile tespit edilmiştir.

4. Bulgular

Araştırmada katılımcıların %59,0’ının kadın, %41,0’inin erkeklerden oluşmakta olup, %51,1’inin normal öğretimde, %48,9’unun ise ikinci öğretimde eğitim almaktadır. Sınıf düzeyine göre dağılım değerlendirildiğinde, katılımcıların %33,0’ü birinci sınıfta, %22,9’u ikinci sınıfta,

%20,7'si üçüncü sınıfta ve %23,3'ü dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Yaş grupları açısından bakıldığında, katılımcıların %45,4'ünün 17-20 yaş aralığında, %46,3'ünün 21-23 yaş aralığında, %6,2'sinin 24-26 yaş aralığında ve %2,2'sinin 27 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Barınma koşulları açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların %38,3'ünün Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK) yurtlarında kaldığı, %38,3'ünün özel evlerde yaşadığı, %6,2'sinin aile yanında ikamet ettiği ve %17,2'sinin özel yurtlarda barındığı belirlenmiştir.

Araştırmada yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinde yer alan her bir maddenin frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine Tablo 1'de yer verilmiştir. Bununla birlikte söz konusu tabloda yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinin boyutlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri sunulmuştur. Yabancı dil öğrenme tutum ölçeğindeki maddeler incelendiğinde, “En az bir yabancı dilde kendimi ifade etmek isterim.” maddesinin en yüksek ortalamaya ($\bar{X}=4,40$) sahip olduğu, “Yabancı dil öğrenmenin bana bir şey katacağını düşünmüyorum.” maddesinin ise en düşük ortalamaya ($\bar{X}=1,72$) sahip olduğu belirlenmiştir. Yabancı dil öğrenme tutumu üzerine yapılan değerlendirmede, bireylerin yabancı dilde kendilerini ifade etme isteği oldukça yüksek bir ortalama ile öne çıkmaktadır. Bu durum, dil öğrenmenin bireyler için kişisel ve profesyonel gelişim açısından önemli görüldüğü ve iletişim kurma arzusunun güçlü olduğu şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan, yabancı dil öğrenmenin kendilerine katkı sağlamayacağını düşünenlerin oranının düşük olması, öğrencilerin büyük ölçüde dil öğrenme sürecini faydalı bulduklarını ve bu süreçten beklentilerinin olduğunu işaret etmektedir. Bununla birlikte yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ölçeği boyutlar bazında incelendiğinde, en yüksek ortalamaya ($\bar{X}=4,37$) sahip olan boyutun yabancı dil öğrenmeye verilen önem boyutu olduğu görüldükten, en düşük ortalamaya ($\bar{X}=1,81$) sahip olan boyutun yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşünceler boyutu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşünceler boyutundaki maddeler, olumsuz ifadeler içerdiğinden dolayı beklenen şekilde daha düşük ortalama değerlerine sahip olmuştur. Bu durum, ilgili boyutun düşük ortalaması nedeniyle genel ortalamanın görece daha düşük seviyede gerçekleşmesine yol açmıştır. Bu doğrultuda yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumun genel aritmetik ortalama değerinin ortalamanın üzerinde bir değerde ($\bar{X}=3,42$) gerçekleştiği ortaya konulmuştur. Söz konusu sonuçlar, öğrencilerin dil öğrenme sürecine olumlu yaklaştıklarını ve öğrencilerin dil öğrenmenin mesleki ve kişisel gelişim açısından önemine dair farkındalık taşıdıklarını düşündürmektedir.

Tablo 1

Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyutlar	Yabancı Dil Tutum Ölçeğine İlişkin Maddeler	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	SS
Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Duygular $\bar{X} \pm SS = 3,74 \pm 0,76$	Benim için yabancı dil öğrenmek eğlencelidir.	f 8 % 3,5	11 4,8	22 9,7	43 18,9	143 63	4,33	1,07
	Yabancı dil öğrenmek benim için çok kolaydır.	f 13 % 5,7	29 12,8	81 35,7	45 19,8	59 26	3,48	1,17
	Yabancı dil sınavları beni kaygılandırmaz.	f 30 % 13,2	32 14,1	60 26,4	44 19,4	61 26,9	3,33	1,36
	Yabancı dildeki kelimeler ilgimi çeker.	f 9 % 4	13 5,7	22 9,7	69 30,4	114 50,2	4,17	1,08
	Yabancı dil öğrenmek benim için çok karmaşıktır.	f 38 % 16,7	67 29,5	50 22,0	28 12,3	44 19,4	2,88	1,36
	Yabancı dil öğrenmeye çalışmak bana zevkli gelir.	f 8 % 3,5	11 4,8	41 18,1	53 23,3	114 50,2	4,12	1,09
	Yabancı dil öğrenmek hoşuma gider.	f 7 % 3,1	12 5,3	25 11,0	46 20,3	137 60,4	4,30	1,06
	Yabancı dilde yazılmış kaynakları okumaktan hoşlanırım.	f 10 % 4,4	24 10,6	32 14,1	54 23,8	107 47,1	3,99	1,20

Tablo 1

Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler (Devamı)

Boyutlar	Yabancı Dil Tutum Ölçeğine İlişkin Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	SS
Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Olumsuz Düşünceler $\bar{X} \pm SS = 1,81 \pm 1,34$	Yabancı dil öğrenmek çok zahmetlidir.	f	54	30	60	54	29	2,89	1,35
		%	23,8	13,2	26,4	23,8	12,8		
	Yabancı dil öğrenimi üzerine her aktivite ilgimi çeker.	f	10	21	48	43	105	3,93	1,20
		%	4,4	9,3	21,1	18,9	46,3		
	Ana dilim varken yabancı dil öğrenmeyi gereksiz buluyorum.	f	154	14	13	13	33	1,93	1,51
		%	67,8	6,2	5,7	5,7	14,5		
	Yabancı dil öğrenmektense boşa zaman geçirmeyi tercih ederim.	f	156	17	13	16	25	1,84	1,41
		%	68,7	7,5	5,7	7,0	11,0		
	Yabancı dil öğrenmek için harcanan emek boşunadır.	f	160	17	10	13	27	1,81	1,42
		%	70,5	7,5	4,4	5,7	11,9		
Yabancı Dili Sosyal Medya İçin Kullanma $\bar{X} \pm SS = 3,86 \pm 1,16$	Yabancı dil öğrenmenin bana bir şey katacağını düşünmüyorum.	f	167	17	8	9	26	1,72	1,38
		%	73,6	7,5	3,5	4,0	11,5		
	Herhangi bir yabancı dil öğrenmekle ilgilenmem.	f	161	19	10	8	29	1,79	1,42
		%	70,9	8,4	4,4	3,5	12,8		
	Yabancı dil derslerinden nefret ederim.	f	162	15	11	12	27	1,80	1,42
		%	71,4	6,6	4,8	5,3	11,9		
	Çevremde yabancı dil konuşulmasından rahatsız olurum.	f	162	17	13	9	26	1,77	1,38
		%	71,4	7,5	5,7	4,0	11,5		
	Zorunlu olmadıkça yabancı dil öğrenmek aklımın ucundan bile geçmez.	f	158	18	13	10	28	1,82	1,42
		%	69,6	7,9	5,7	4,4	12,3		
Yabancı Dil Öğrenmeye Verilen Önem $\bar{X} \pm SS = 4,37 \pm 1,04$	İnternette yabancı dil kullanarak arkadaş ağımyı genişletmeyi severim.	f	22	31	30	44	100	3,74	1,39
		%	9,7	13,7	13,2	19,4	44,1		
	Sosyal medya hesaplarında yabancı dilde iletişim kurmak bana güven verir.	f	17	27	39	49	95	3,78	1,30
		%	7,5	11,9	17,2	21,6	41,9		
	İnternette yabancı dilde sohbet etmekten keyif alırım.	f	16	28	34	47	102	3,84	1,31
		%	7,0	12,3	15,0	20,7	44,9		
	Sosyal medya hesaplarında yabancı dildeki paylaşımlar ilgimi çeker.	f	18	14	28	46	121	4,05	1,27
		%	7,9	6,2	12,3	20,3	53,3		
	Yabancı dildeki sosyal medya hesaplarını takip etmek kendimi ayrıcalıklı hissetmemi sağlıyor.	f	12	27	42	47	99	3,85	1,25
		%	5,3	11,9	18,5	20,7	43,6		
Yabancı Dil Öğrenmeye Verilen Önem $\bar{X} \pm SS = 4,37 \pm 1,04$	Sosyal medya hesaplarında yabancı dilde paylaşım yapmak beni mutlu eder.	f	16	24	32	50	105	3,90	1,29
		%	7,0	10,6	14,1	22,0	46,3		
	Yabancı dil öğrenmek günümüz dünyasında büyük kolaylık sağlar.	f	10	14	18	42	143	4,30	1,13
		%	4,4	6,2	7,9	18,5	63,0		
	Yabancı dil bilmenin meslek hayatımda fayda sağlayacağını düşünürüm.	f	10	13	15	35	154	4,37	1,11
		%	4,4	5,7	6,6	15,4	67,8		
Yabancı Dil Öğrenmeye Verilen Önem $\bar{X} \pm SS = 4,37 \pm 1,04$	Yabancı dil öğrenmek geleceğe yönelik güvenimi artırır.	f	9	10	15	42	151	4,39	1,06
		%	4,0	4,4	6,6	18,5	66,5		
	En az bir yabancı dilde kendimi ifade etmek isterim.	f	10	10	12	40	155	4,40	1,07
		%	4,4	4,4	5,3	17,6	68,3		
Yabancı Dil Öğrenmeye Verilen Önem $\bar{X} \pm SS = 4,37 \pm 1,04$	Yabancı dil öğrenmek beni mutlu eder.	f	9	11	13	42	152	4,39	1,06
		%	4,0	4,8	5,7	18,5	67,0		

Tablo 1

Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler (Devamı)

Boyutlar	Yabancı Dil Tutum Ölçeğine İlişkin Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	SS
Yabancı Dil Derslerine Yönelik Düşünceler $\bar{X} \pm SS = 3,87 \pm 0,92$	Yabancı dil ders kitaplarındaki konular ilgimi çekmez.	f	48	22	25	18	114	3,56	1,65
		%	21,1	9,7	11,0	7,9	50,2		
	Yabancı dil derslerindeki konular ilgimi çeker.	f	11	18	24	50	124	4,14	1,18
		%	4,8	7,9	10,6	22,0	54,6		
	Yabancı dil haftalık ders saatlerinin azaltılmasını isterim.	f	43	16	21	24	123	3,74	1,60
		%	18,9	7,0	9,3	10,6	54,2		
	Yabancı dil derslerine aktif olarak katılıyorum.	f	15	17	33	51	111	4,00	1,24
		%	6,6	7,5	14,5	22,5	48,9		
	Zorunlu yabancı dil derslerini saçma bulurum.	f	39	10	20	21	137	3,91	1,55
		%	17,2	4,4	8,8	9,3	60,4		
GENEL								3,42	0,63

Araştırmada kariyer beklentileri ölçeğinde yer alan maddelere ilişkin frekans ve yüzde değerleri ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de sunulmuştur. Buna göre kariyer beklentileri ölçeği incelendiğinde diğer maddelere göre daha yüksek ortalamaya sahip maddenin “Turizm sektöründe iyi yerlere geleceğime inanıyorum” maddesi olurken, diğer maddelere göre daha düşük ortalamaya sahip maddenin “Mezuniyet sonrası rehberlik alanında iş bulmada bir sıkıntı yaşayacağımı düşünmüyorum” maddesi olmuştur. Bu durum, katılımcıların turizm sektöründe ilerleme konusundaki genel güvenini yansıtmakla birlikte “mezuniyet sonrası rehberlik alanında iş bulmada bir sıkıntı yaşayacağımı düşünmüyorum” maddesinin görece daha düşük bir ortalama ile sonuçlanması, rehberlik alanındaki istihdam beklentilerine dair katılımcılar arasında daha temkinli bir tutumun mevcut olabileceğini göstermektedir. Ayrıca kariyer beklentileri ölçeği genel aritmetik ortalamasının yüksek düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Bu durum, katılımcıların kariyerlerine yönelik olumlu beklentiler içinde olduğunu ve gelecekteki mesleki hedeflerine ilişkin güçlü bir güven duyduklarını gösterebilir. Dolayısıyla çalışmanın örnekleminde kariyer beklentilerinin genel olarak iyimser bir eğilim sergilediği ifade edilebilir.

Tablo 2

Kariyer Beklentileri Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler

Kariyer Beklentileri Ölçeğine İlişkin Maddeler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	SS
Mezuniyet sonrası rehberlik alanında iş bulmada bir sıkıntı yaşayacağımı düşünmüyorum.	f	76	38	54	29	30	2,56	1,40
	%	33,5	16,7	23,8	12,8	13,2		
İleride rehberlik mesleği yaparak ailemi geçindirebileceğimi düşünüyorum.	f	25	25	44	40	93	3,67	1,39
	%	11	11	19,4	17,6	41		
Mezuniyet sonrası bu mesleği (Turizm Rehberliği) yapacağım.	f	29	22	48	33	95	3,63	1,43
	%	12,8	9,7	21,1	14,5	41,9		
Mezuniyet sonrası turizm sektörünün farklı alanlarında (işletme kollarında) çalışabilirim.	f	19	24	38	50	96	3,79	1,32
	%	8,4	10,6	16,7	22	42,3		
Turizm sektöründe iyi yerlere geleceğime inanıyorum.	f	11	15	32	52	117	4,10	1,16
	%	4,8	6,6	14,1	22,9	51,5		
Turizm sektörü uzun yıllar çalışmak için uygun bir iş alanıdır.	f	20	18	33	45	111	3,92	1,32
	%	8,8	7,9	14,5	19,8	48,9		
GENEL							3,76	1,09

Araştırmada yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ve boyutları ile kariyer beklentileri arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon analizi sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir. Söz konusu tablo incelendiğinde, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ile kariyer beklentileri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r=0,711$, $p<0,001$) olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte kariyer beklentileri ile yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinin boyutlarından olan yabancı dil öğrenmeye yönelik duygular ($r=0,599$, $p<0,001$) ve yabancı dili sosyal medya için kullanma ($r=0,646$, $p<0,001$) boyutları arasında pozitif yönde orta düzeyde, yabancı dil öğrenmeye verilen önem ($r=0,716$, $p<0,001$) boyutu arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Ayrıca ilgili ölçeğin yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşünceler boyutu ile kariyer beklentileri arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=-0,193$, $p<0,01$) tespit edilirken yabancı dil derslerine yönelik düşünceler boyutu ile kariyer beklentileri arasında anlamlı bir ilişki ($p>0,05$) saptanamamıştır.

Tablo 3

Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum ve Boyutları ile Kariyer Beklentileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Matrisi

Ölçekler ve Boyutları	YDÖYD	YDÖYOD	YDSMK	YDÖVÖ	YDDYD	Kariyer Beklentileri (Genel)
Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum (Genel)	0,599*	-0,193**	0,646*	0,716*	0,074	0,711*

*: $p<0,001$; **: $p<0,01$; YDÖYD: Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Duygular; YDÖYOD: Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Olumsuz Düşünceler; YDSMK: Yabancı Dili Sosyal Medya İçin Kullanma; YDÖVÖ: Yabancı Dil Öğrenmeye Verilen Önem; YDDYD: Yabancı Dil Derslerine Yönelik Düşünceler

Araştırmada yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ve boyutlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir. Buna göre Tablo 4'te görüldüğü üzere, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ile kariyer beklentileri arasında kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu ($F=64,613$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Bununla birlikte hesaplanan belirlilik katsayısı (r^2) incelendiğinde, kariyer beklentilerindeki değişimlerin %22,3'ünün bağımsız değişken olan yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumdan kaynaklandığı ifade edilebilir. Bu doğrultuda, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumun kariyer beklentileri üzerindeki etkisine ilişkin regresyon modeli; Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum= $0,785 + 0,747 \cdot KB$ şeklinde oluşturulabilir. Söz konusu bu modele göre, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumda meydana gelen bir birimlik artış, kariyer beklentilerinde 0,747 değerinde bir artış sağlamaktadır. Diğer bir ifadeyle, lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi almakta olan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumları arttıkça kariyer beklenti düzeyleri de buna bağlı olarak belirtilen oranda artmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı ve önemi doğrultusunda “turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır” şeklinde oluşturulan H_1 hipotezi desteklenmiştir.

Araştırmada gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum boyutlarından olan yabancı dil öğrenmeye yönelik duygular ile kariyer beklentileri arasında kurulan regresyon modeli anlamlı olup ($F=125,998$, $p<0,05$), kariyer beklentilerindeki değişimlerin %35,9'unun bağımsız değişken olan yabancı dil öğrenmeye yönelik duygulardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda, yabancı dil öğrenmeye yönelik duyguların kariyer beklentileri üzerindeki etkisine ilişkin regresyon modeli; Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Duygular= $0,557 + 0,856 \cdot KB$ şeklinde oluşturulabilir. Söz konusu bu modele göre, yabancı dil öğrenmeye yönelik duygularda meydana gelen bir birimlik artış, kariyer beklentilerinde 0,856 değerinde bir artış

sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı ve önemi doğrultusunda “turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik duygularının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır” şeklinde oluşturulan H_{1a} hipotezi desteklenmiştir.

Araştırmada Tablo 4 görüleceği üzere yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum boyutlarından olan yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşünceler ile kariyer beklentileri arasında kurulan regresyon modeli anlamlı olup ($F=8,697$, $p<0,05$), kariyer beklentilerindeki değişimlerin %3,7’sinin bağımsız değişken olan yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerde meydana gelen bir birimlik artış, kariyer beklentilerinde 0,157 değerinde bir azalış sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı ve önemi doğrultusunda “turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerinin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır” şeklinde oluşturulan H_{1b} hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 4

Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Tutum ve Boyutlarının Kariyer Beklentileri Üzerindeki Etkisine Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	b _j	S(b _j)	t	p	ANOVA	R ²
Sabit	0,785	0,375	2,091	0,038***	64,613	0,223
YDÖYT(Genel)	0,747	0,093	8,038	0,000*		
Sabit	0,557	0,291	1,912	0,047***	125,998	0,359
YDÖYD	0,856	0,076	11,225	0,000*		
Sabit	4,418	0,235	18,818	0,000*	8,697	0,037
YDÖYOD	-0,157	0,053	-2,949	0,004**		
Sabit	1,421	0,192	7,382	0,000*	160,853	0,417
YDSMK	0,605	0,048	12,683	0,000*		
Sabit	0,464	0,220	2,111	0,036***	237,363	0,513
YDÖVÖ	0,754	0,049	15,407	0,000*		
Sabit	3,420	0,313	10,919	0,000*	1,230	0,005
YDDYD	0,087	0,079	1,109	0,269		

*: $p<0,001$; **: $p<0,01$; ***: $p<0,05$; YDÖYD: Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Duygular; YDÖYOD: Yabancı Dil Öğrenmeye Yönelik Olumsuz Düşünceler; YDSMK: Yabancı Dili Sosyal Medya İçin Kullanma; YDÖVÖ: Yabancı Dil Öğrenmeye Verilen Önem; YDDYD: Yabancı Dil Derslerine Yönelik Düşünceler; Bağımlı Değişken: Kariyer Beklentileri

Araştırmada gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum boyutlarından olan yabancı dili sosyal medya için kullanma ile kariyer beklentileri arasında kurulan regresyon modeli anlamlı olup ($F=160,853$, $p<0,05$), kariyer beklentilerindeki değişimlerin %41,7’sinin bağımsız değişken olan yabancı dili sosyal medya için kullanmadan kaynaklandığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda, yabancı dili sosyal medya için kullanmanın kariyer beklentileri üzerindeki etkisine ilişkin regresyon modeli; Yabancı Dili Sosyal Medya için Kullanma= $1,421 + 0,605*KB$ şeklinde oluşturulabilir. Söz konusu bu modele göre, yabancı dili sosyal medya için kullanmada meydana gelen bir birimlik artış, kariyer beklentilerinde 0,605 değerinde bir artış sağlamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı ve önemi doğrultusunda “turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dili sosyal medya için kullanmalarının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır” şeklinde oluşturulan H_{1c} hipotezi desteklenmiştir.

Araştırmada ayrıca yabancı dil öğrenmeye verilen önem ile kariyer beklentileri arasında kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu ($F=237,363$; $p<0,05$) tespit edilmiştir. Bununla birlikte hesaplanan belirlilik katsayısı (r^2) incelendiğinde, kariyer beklentilerindeki değişimlerin %51,3’ünün bağımsız değişken olan yabancı dil öğrenmeye verilen önemden kaynaklandığı ifade edilebilir. Bu doğrultuda, yabancı dil öğrenmeye verilen önemin kariyer beklentileri üzerindeki etkisine ilişkin regresyon modeli; Yabancı Dil Öğrenmeye Verilen Önem= $0,464 + 0,754*KB$ şeklinde

oluşturulabilir. Söz konusu bu modele göre, yabancı dil öğrenmeye verilen önemde meydana gelen bir birimlik artış, kariyer beklentilerinde 0,754 değerinde bir artış sağlamaktadır. Diğer bir ifadeyle, lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi almakta olan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye verilen önemleri artıkça kariyer beklenti düzeyleri de buna bağlı olarak belirtilen oranda artmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı ve önemi doğrultusunda “*turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye verdikleri önemin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır*” şeklinde oluşturulan H_{1d} hipotezi desteklenmiştir.

Araştırmada son olarak gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, yabancı dil derslerine yönelik düşüncelerin kariyer beklentileri üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı ortaya konulmuştur ($p>0,05$). Bu doğrultuda araştırmanın amacı ve önemi doğrultusunda “*turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil derslerine yönelik düşüncelerinin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır*” şeklinde oluşturulan H_{1e} hipotezi desteklenmemiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlayan bu araştırma sonucunda, turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının genel olarak orta düzeyin üzerinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Gökçe ve Batman (2015) tarafından turizm ön lisans programlarındaki öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, öğrencilerin büyük bir bölümünün mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmayı hedeflediği ve bu doğrultuda yüz yüze iletişimde İngilizce dilinin kritik bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Demirdağ (2022) tarafından yapılan çalışmada ise Türkiye turizminin sürdürülebilirliğini ve sunulan hizmetlerin kalitesini artırmak amacıyla özellikle İngilizce olmak üzere yabancı dil eğitiminin önemini ve gerekliliği vurgulanmıştır. Al-Tamimi & Shuib (2009) tarafından öğrenciler üzerinde yapılan araştırma sonucunda, öğrencilerin yabancı dil olarak İngilizce öğrenmeye yönelik olumlu bir tutuma sahip olduklarını ve bu olumlu tutum sonucunda ise İngilizce becerilerini ilerletmek için farklı kurslara katılmayı planladıklarını belirtmişlerdir. Bu doğrultuda turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının orta düzeyin üzerinde gerçekleşmesi, mesleki ve akademik açıdan olumlu bir gelişme olarak yorumlanabilir. Bu durum, öğrencilerin yabancı dile karşı daha güçlü bir ilgi ve motivasyona sahip olduğunu, dili öğrenme ve kullanma konusunda daha yüksek düzeyde bir bilinç geliştirdiğini gösterebilir. Öte taraftan turizm rehberliği eğitimi almakta olan öğrencilerin kariyer beklentilerinin yüksek düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Pelit & Zorlu (2022) tarafından yapılan çalışma sonucunda, turizm rehberliği öğrencilerin görüşlerinin kariyer beklentileri bağlamında değerlendirildiğinde turist rehberliği mesleğine ilişkin görüşlerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Tolga Korkmaz & Atay (2015) tarafından yapılan araştırma sonucunda turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerinin sektörde kariyer yapma isteklerinin benzer şekilde orta düzeyin üzerinde gerçekleştiği saptanmıştır. Turizm rehberliği öğrencilerinin kariyer beklentilerinin orta düzeyin üzerinde gerçekleşmesi, mesleki ve akademik açıdan olumlu bir gösterge olarak yorumlanabilir. Bu durum, öğrencilerin mesleğe yönelik yüksek motivasyon taşıdığını, sektörde daha aktif roller üstlenmeyi hedeflediğini ve profesyonel gelişimlerine daha fazla yatırım yaptıklarını/yapacaklarını gösterebilir.

Araştırma elde edilen sonuçlara göre yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumun geneli ve yabancı dil derslerine yönelik düşünceler boyutu dışındaki boyutları (yabancı dil öğrenmeye yönelik duygular, yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşünceler, yabancı dili sosyal medya için kullanma, yabancı dil öğrenmeye verilen önem,) ile kariyer beklentileri arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bununla birlikte yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumun ve yabancı dil derslerine yönelik düşünceler boyutu dışındaki diğer boyutların kariyer beklentileri üzerinde anlamlı etkilerinin

olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın konusu ve amacına uygun olarak geliştirilen hipotezler ile bu hipotezlerin desteklenme durumları Tablo 5’te detaylı bir şekilde sunulmuştur.

Araştırmanın sonuçları, Piquemal & Renaud (2006) tarafından yapılan ve yabancı dil öğreniminin çeşitli alanlarda fırsatlar oluşturduğu fikrini destekleyen bulgularıyla uyumludur. Söz konusu araştırma, farklı eğitim seviyelerindeki katılımcıların yabancı dil öğrenimini, farklı kültürel geçmişlere sahip bireylerle bağlantı kurarak iletişimi, akademik arayışları ve kariyer olanaklarını geliştirme aracı olarak algıladıklarını vurgulamaktadır. Benzer şekilde Sevdı (2023) tarafından yapılan araştırmada, kariyer yaşamında yabancı dil bilgisinin giderek daha önemli hale geldiği ve gelecekte profesyonel başarı için kritik bir gereklilik olacağı vurgulanmıştır. Konu ile ilgili literatürde doğrudan turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentilerine etkisini inceleyen akademik çalışmalardan ziyade daha çok mesleki tutum ve kariyer planlamaları üzerine odaklanan çalışmalarla karşılaşmıştır. Ancak, yabancı dilin turizm rehberliği mesleğindeki kritik rolü göz önüne alındığında, bu çalışmalar dolaylı olarak yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumunun kariyer beklentileri üzerindeki etkisini anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu doğrultuda Pelit & Kabakulak (2019) tarafından turizm rehberliği öğrencilerinin mesleki tutumlarının kariyer yapma istekleri üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırmada, mesleki tutumun kariyer yapma isteği üzerinde güçlü bir etkisinin olduğu ortaya konulmuştur. Çeşmeci vd. (2020) tarafından yapılan ve turizm rehberliği öğrencilerinin bireysel kariyer hedefleri ve mesleğe yönelik tutumlarını ele alan araştırmada ise, öğrencilerin büyük çoğunluğunun turizm sektöründe kariyer yapmayı hedeflediği ve mesleğe yönelik olumlu tutum sergiledikleri tespit edilmiştir. Can Aslan & Birdir (2024) tarafından yapılan çalışmada, Mersin Üniversitesi’nde turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları ile kariyer planlamaları arasındaki ilişkinin orta düzeyde ve olumlu yönde olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda dolaylı da olsa bütün bu çalışmalardan yola çıkarak turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumları, mesleki gelişimleri ve kariyer beklentileri açısından önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte yabancı dil öğrenmeye yönelik olumlu tutum sergileyen öğrencilerin mesleki yeterliliklerini artırma konusunda daha istekli oldukları ve bu durumun kariyer hedeflerine ulaşmada önemli bir avantaj sağladığı ifade edilebilir. Dolayısıyla, yabancı dil bilgisi ve öğrenme motivasyonu, turizm rehberliği eğitimi alan bireylerin istihdam edilebilirliklerini artıran ve sektör içinde daha rekabetçi olmalarına katkı sağlayan önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

Tablo 5

Araştırma Hipotezlerine İlişkin Sonuçlar

Hipotezler	Sonuçlar
H ₁ : Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır	Desteklendi
H _{1a} : Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik duygularının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.	Desteklendi
H _{1b} : Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerinin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.	Desteklendi
H _{1c} : Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dili sosyal medya için kullanmalarının kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.	Desteklendi
H _{1d} : Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye verdikleri önemin kariyer beklentisi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.	Desteklendi
H _{1e} : Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil derslerine yönelik düşüncelerinin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.	Desteklenmedi

Araştırma sonucunda turizm rehberliği öğrencilerinin gerek yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının gerekse kariyer beklentilerinin orta düzeyin üzerinde gerçekleşmesi olumlu bir durum olsa da bu eğilimin sürekliliğini ve değişkenliğini analiz edebilmek için belirli aralıklarla ölçülmesi

önemlidir. Bu doğrultuda belirli aralıklarla yapılan izleme ve değerlendirme çalışmaları, öğrencilerin yabancı dil öğrenme süreçlerini ve kariyer beklentilerinin nasıl değiştiğini anlamak için akademik açıdan önemli veriler sağlayacaktır. Bununla birlikte bu tür düzenli ölçümler, öğrencilerin dil seviyelerinin gelişimini takip etmeye, kariyer hedeflerini nasıl şekillendirdiklerini analiz etmeye ve eğitim programlarını bu değişimlere uyum sağlayacak şekilde güncellemeye yardımcı olabilir. Sonuç olarak, periyodik ölçümlerle akademik izleme süreçlerinin güçlendirilmesi, turist rehberliği öğrencilerinin hem kariyer beklentilerinin hem de yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının sürdürülebilir gelişimini sağlamanın yanı sıra, turizm sektörünün nitelikli iş gücüne katkıda bulunmasına da destek olacaktır. Bu süreç, üniversiteler, akademik araştırmacılar, turizm sektörü temsilcileri ve ilgili kamu kurumları tarafından yürütülebilir. Özellikle, akademik ölçümler ve değerlendirme çalışmaları üniversitelerin turizm işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümleri tarafından gerçekleştirilebilirken, sektörel analizler ve mesleki gelişim süreçleri Turizm Bakanlığı, turizm dernekleri ve rehberlik odaları tarafından takip edilebilir. Ayrıca, turizm işletmeleri ve seyahat acenteleri, turist rehberlerinin mesleki gelişimini destekleyici geri bildirim mekanizmaları oluşturarak bu sürece katkı sağlayabilir. Bu çerçevede yapılan düzenli veri analizleri, eğitim müfredatının güncellenmesi, mesleki yeterliliklerin artırılması ve öğrencilerin kariyer beklentilerine yönelik daha etkili stratejilerin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla dil eğitimi süreçlerinin kariyer gelişimiyle bağlantılı olarak izlenmesi, öğrencilere daha etkin öğrenme fırsatları sunarak turizm rehberliği mesleğinde yüksek standartlara ulaşılmasını sağlayabilecektir.

Turizm rehberliği öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarını geliştirmek daha da ileriye taşımak amacıyla uygulamalı dil eğitimleri artırılabilir. Yalnızca teorik derslerden ziyade, yabancı turistlerle etkileşim sağlayabilecekleri pratik konuşma ve rehberlik uygulamaları düzenlenebilir. Üniversiteler, turizm rehberliği öğrencileri için çift dil programları veya çok dilli sertifika kursları sunarak onların uluslararası alanda rekabet gücünü artırabilir. Öte taraftan kariyer beklentileri yüksek olan öğrencileri mesleki planlamalarını daha etkili şekilde yapabilmeleri için mentor rehberlik programlarına dahil edilebilir. Turizm sektöründe deneyimli rehberlerle yapılan birebir görüşmeler, öğrencilerin gelecek stratejilerini belirlemelerine yardımcı olabilir. Üniversiteler, kariyer merkezleri aracılığıyla öğrencilere staj ve iş imkanları sağlayarak sektöre adaptasyonlarını hızlandırabilir. Konaklama işletmeleri, seyahat acenteleri ve kültürel mirası koruma amacı taşıyan müzeler, arkeolojik alanlar, sanat galerileri ve araştırma enstitüleri ile iş birliği yapılarak, turizm rehberliği öğrencileri için sektörle bağlantılı projeler ve saha çalışmaları oluşturulabilir. Sonuç olarak, bu söz konusu öneriler turizm rehberliği öğrencilerin dil becerilerini daha ileriye taşımasına, kariyer planlamalarını güçlendirmesine ve turizm sektörüne daha donanımlı şekilde katılmasına yardımcı olabilir. Akademik kurumlar ve sektör iş birlikleriyle bu sürecin desteklenmesi, öğrencilerin rehberlik mesleğinde başarılı olmalarını sağlayacaktır.

Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının ve yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum boyutlarından olan yabancı dil öğrenmeye yönelik duygular, yabancı dili sosyal medya için kullanma, yabancı dil öğrenmeye verilen önem, yabancı dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerin kariyer beklentileri üzerinde anlamlı etkilerinin olması, öğrencilerin yabancı dili yalnızca bir iletişim aracı olarak görmediğini, aynı zamanda mesleki gelişim ve kariyer beklentileri açısından stratejik bir unsur olarak benimsediğini göstermektedir. Turizm rehberliği öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik olumlu duygulara sahip olması, onların mesleki gelişim süreçlerine daha fazla yatırım yapmalarını teşvik edebilir. Dil öğrenme sürecine yönelik yüksek motivasyon, rehberlerin turizm sektöründe daha etkin rol almalarına katkı sağlayarak kariyer beklentilerini yükseltebilir. Bununla birlikte öğrencilerin yabancı dili sosyal medya platformlarında aktif olarak kullanmaları, turistlerle etkileşim kurmalarını ve mesleki ağlarını genişletmelerini sağlayarak kariyer fırsatlarını artırabilir. Ayrıca dil öğrenmeye yönelik olumsuz düşüncelerin azalması, öğrencilerin mesleki gelişim süreçlerine daha açık olmalarını sağlayabilir. Dil

öğrenme sürecinde yaşanan kaygı ve direnç azaldıkça, öğrencilerin kariyer beklentilerine ve hedeflerine ulaşma konusunda daha kararlı ve başarılı oldukları gözlemlenebilir. Nitekim bu bulgular doğrultusunda, turizm rehberliği eğitimi veren akademik kurumların yabancı dil eğitimine yönelik destekleyici programlar (öğrencilerin birden fazla yabancı dil öğrenmesini teşvik eden akademik programlar, dil kursları, TOEFL, IELTS gibi sınavlara yönelik hazırlık kursları, yabancı dil konuşma kulüpleri vb.) geliştirmesi, öğrencilerin dil becerilerini artırarak kariyer beklentilerini daha üst seviyeye taşımalarına yardımcı olabilir. Bunların yanında, dil öğrenme sürecine yönelik olumlu tutumları teşvik eden akademik ve profesyonel gelişim programları (Erasmus ve Mevlana gibi öğrenci değişim programları, sektörle işbirliği içinde yürütülen dil eğitimleri, turizm ve kültürel etkileşim seminerleri, yabancı dil destekli staj programları vb.) öğrencilerin turizm sektöründe daha etkin rol almalarını sağlayabilir.

Yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumun kariyer beklentileri üzerindeki etkisini inceleyen bu araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerle sınırlı tutulduğundan, gelecekte yapılacak araştırmaların kapsamını genişletmek ve farklı değişkenleri analiz etmek bilimsel katkı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda gelecek araştırmalarda farklı üniversitelerdeki turizm rehberliği bölümü öğrencileri de örnekleme dahil edilebilir. Özellikle farklı coğrafi bölgelerde bulunan üniversitelerin öğrencileri üzerinde yapılacak araştırmalar, yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlar ve kariyer beklentileri açısından daha kapsamlı ve çeşitli bakış açıları elde edilmesine yardımcı olabilir. Bununla birlikte araştırma kapsamı genişletilerek, yalnızca öğrenciler değil, aynı zamanda turizm sektöründe çalışan profesyoneller ve turist rehberleri de analiz sürecine dahil edilebilir. Bu sayede, mezuniyet sonrası mesleki beklentiler ile gerçek iş yaşamındaki deneyimler arasındaki farklılıklar karşılaştırmalı olarak incelenebilir. Ayrıca öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik tutumlarının ve kariyer beklentilerinin zaman içindeki değişimini anlamak adına periyodik değerlendirme çalışmaları yürütülebilir. Bu araştırmalarda farklı dönemlerde yapılan ölçümlerle, öğrencilerin dil öğrenme sürecindeki ilerleyişleri ve kariyer beklentilerindeki değişimler karşılaştırılabilir. Gelecekte yapılacak çalışmalar, derinlemesine görüşmeler ve odak grup çalışmaları gibi nitel yöntemleri de içerecek şekilde tasarlanabilir. Bunun yanı sıra nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntemli araştırmalar da yapılabilir. Böylelikle öğrencilerin dil öğrenme süreçleri, mesleki yönelimleri ve kariyer beklentileri daha kapsamlı bir şekilde analiz edilebilir. Turizm rehberliği bölümlerinde yabancı dil eğitime yönelik müfredatın, öğrencilerin kariyer beklentileri üzerindeki etkisini analiz eden eğitim odaklı araştırmalar yapılabilir. Bu kapsamda gerçekleştirilen bu araştırmanın ve gelecekte konu ile ilgili yapılacak araştırmaların hem literatüre hem de turizm sektörüne değerli bilgiler sağlaması açısından önemli olduğu/olacağı öngörülmektedir.

Kaynakça

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior, *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Akgöz, E. & Gürsoy, Y. (2014). Turizm eğitiminde yabancı dil öğrenme, istek ve kararlılıkları: Selçuk Üniversitesi Beyşehir örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2(1), 21-29.
- Akram, A. & Yasmeen, R. (2011). Attitudes towards English & Punjabi language learning in Faisalabad. *Journal of Academic and Applied Studies*, 1(4), 9-32.
- AKÜ Turizm Fakültesi. (2024). *Turizm rehberliği bölümü: Bölüm genel tanıtımı*. <https://turizm.aku.edu.tr/bolum-genel-tanitimi3/>
- Al-Tamimi, A. & Shuib, M. (2009). Motivation and attitudes towards learning English: A study of petroleum engineering undergraduates at Hadhramout University of Sciences and Technology.

GEMA Online Journal of Language Studies, 9(2), 29-55.

- Altürk, A., Yel, G., Arık Yüksel, T. & Balcı, U. (2016). Turizm fakülte ve yüksekokullarında yabancı dil eğitimi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 11(3), 139-150. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9201>
- Aslan, Z. & Büyükkuru, M. (2015). Türkiye’de turizm rehberliği eğitimi ve mevcut durum analizi, *I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends and Indicators (EITOC - 2015)*, Konya.
- Avrupa Birliği. (2023). *Avrupa Birliği*, <https://european-union.europa.eu/select-language?destination=/node/1>
- Aymankuy, Y. & Aymankuy, Ş. (2013). Turizm işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdamla ilgili görüşleri ve sektördeki kariyer beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Bayram, G. E. (2016). Yabancı dil öğretim yöntemlerinin turizm rehberliği eğitimi açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 136-147.
- Bingöl, D. (2013). *İnsan kaynakları yönetimi*, Beta Basım Yayın.
- Can Aslan, S. & Birdir, S. (2024). Öğrencilerin turist rehberliği mesleğine yönelik tutumlarının kariyer planlamalarına etkileri. *Journal of Travel and Tourism Research*, 25, 20-50.
- Chambers, G. N. (1999). *Motivating language learners* (Vol. 12). Multilingual Matters.
- Çavuş, Ş. & Kaya, A. (2015). Turizm lisans eğitimi alan bilgileri kariyer planları ve turizm sektörüne yönelik tutumu. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 101-117.
- Çelikkanat Paslı, N. & Paslı, M. M. (2022). Turist rehberliği lisans bölümlerinde verilen yabancı dil derslerinin incelenmesi. *Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 21-30.
- Çeşmeci, N., Çalışkan, N. & Özsoy, A. (2020). Turizm rehberliği öğrencilerinin bireysel kariyer hedefleri ve mesleğe yönelik tutumları, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(2), 852-869. <https://doi.org/10.21325/jotags.2020.584>
- Çiftpınar, B. (2014). Çağrışımın dil öğrenimindeki yeri. *Selçuk İletişim*, 2(3), 74-78. <https://doi.org/10.18094/si.53800>
- Değirmencioğlu, A. Ö. (2001). Türkiye’de turizm rehberliği eğitimi üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 189-196.
- Demirdağ, Ş. A. (2022). Sürdürülebilir turizm kapsamında İngilizce eğitiminin yeri ve önemi: Eleştirel bir yaklaşım. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 251-262. <https://doi.org/10.32572/guntad.1033696>
- Els, T. V. (1983). The determination of foreign language teaching needs. *European Journal of Education*, 18(2), 109-120. <https://doi.org/10.2307/1503168>
- Eser, S. & Haşımoğlu, N. (2020). Turist rehberliğinde dil seçimi ve nadir dillerin önemi. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(2), 225-240. <https://doi.org/10.1111/j.0026-7902.2004.00224.x>
- Gökçe, A. & Batman, O. (2015). Turizm ön lisans programlarında meslek amaçlı İngilizce (EOP) öğretiminin öğrenci görüşlerine dayalı ihtiyaç değerlendirmesi. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(1), 211-264.
- Graham, S. J. (2004). Giving up modern foreign languages? Students’ perception of learning French.

The Modern Language Journal, 88(2), 177-191.

- Günday, R. & Aycan, A. (2018). Yabancı dil öğreniminde kültürlerarası iletişim becerisi edinimi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(3), 533-545. <https://doi.org/10.18298/ijlet.3100>
- Gürel, H. (1986). *Yabancı dil olarak İngilizce öğrenme başarısı ile öğrencilerin akademik benlik tasarımları ve tutumları arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Hidalgo, M. G. (1984). Attitudes and behavior toward English in Juárez, Mexico. *Anthropological Linguistics*, 26(4), 376-392.
- Huang, Y. (2011). Chinese tour guides' strategies in intercultural communication—Implications for language teaching and tourism education. *Journal of Language Teaching and Research*, 2(1), 146-150. <https://doi.org/10.4304/jltr.2.1.146-150>
- Hussein, A. T., Temizkan, S. P. & Temizkan, R. (2008). Turizm alanında öğretmenlik eğitimi veren lisans programlarında yabancı dil eğitimi: Akademisyen ve öğrencilerin değerlendirmeleri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 102-119.
- İlgaz Yıldırım, B. & Güzel, Ö. (2019). Seyahat acentelerinin turist rehberi seçim kriterlerinin analitik hiyerarşi süreci (AHS) yöntemi ile değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(1), 69-81. <https://doi.org/10.17123/atad.580649>
- İnal, S., Evin, İ. & Saracaloğlu, A.S. (2005). The relation between students' attitudes toward foreign language and foreign language achievement. *Dil Dergisi*, 130, 37-52.
- İşigüzel, B. (2013). Turizm işletmeciliği ve otelcilik programlarındaki mesleki Almanca dersleri üzerine bir araştırma. *NWSA-Humanities*, 8(4), 363-371. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.4.4C0174>
- Kanışlı, E. (2024). *Kariyer yapayım*. İksad Yayınevi.
- Karaş, M. (1997, 5-7 Eylül.). Using attitude scale to investigate student attitude, (paper presentation). 2. IATEFL Balkan ELT Konferansı, İstanbul.
- Kınsız, M. (2005). Mesleki yabancı dil eğitiminin sürdürülebilir gelişmeye katkıları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 259-270.
- Koç, C. T. & Yastıbaş, A. E. (2022). Yabancı diller yüksek okullarında eğitim gören öğrenciler için yabancı dil öğrenmeye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 873-896. <https://doi.org/10.17152/gefad.1014605>
- Leslie, D. & Russell, H. (2006). The importance of foreign language skills in the tourism sector: A comparative study of student perceptions in the UK and continental Europe. *Tourism Management*, 27(6), 1397-1407. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.12.016>
- Malle, B. F. (1999). How people explain behavior: A new theoretical framework. *Personality and Social Psychology Review*, 3(1), 23-48. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr0301_2
- Masgoret, A. M. & Gardner, R. C. (2003). Attitudes, motivation, and second language learning: A meta-analysis of studies conducted by Gardner and associates. *Language Learning*, 53(S1), 167-210. <https://doi.org/10.1111/1467-9922.00227>
- Mohan Bursalı, Y. & Bayrak Kök, S. (2018). İnsan kaynaklarında değişimin yeni yönelimi: Kariyer yönetimi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 46-67.

- Nyamwange, J. (2016). Influence of student's interest on career choice among first year university students in Public and Private Universities in Kisii County, Kenya. *Journal of Education and Practice*, 7(4), 96-102.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary. (2023). Definition of career noun from the Oxford Advanced Learner's Dictionary, <http://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
- Özdamar, K. (2004). *SPSS ile biyoistatistik* (4.baskı). Kaan Kitabevi.
- Pelit, E. & Kabakulak, A. (2019, 2-4 Mayıs). Turizm rehberliği öğrencilerinin mesleki tutumlarının kariyer yapma istekleri üzerine etkisi: Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği. *Innovation and Global Issues and Congress V*, Ankara. <https://doi.org/10.34090/tured.581586>
- Pelit, E. & Zorlu, Ö. (2022, 12 31). Turizm rehberliği lisans öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıklarının kariyer beklentilerine etkisi. *Turist Rehberliği Dergisi*, 5(2), 142-160. <https://doi.org/10.34090/tured.1196445>
- Piquemal, N. & Renaud, R. (2006). University students' beliefs and attitudes regarding foreign language learning in France. *TESL Canada Journal*, 24(1), 113-133. <https://doi.org/10.18806/tesl.v24i1.31>
- Robbins, S.P. (1994). *Örgütsel davranışın temelleri* (A. Öztürk, Çev). ETAM A.Ş.
- Rojewski, J. W. (2005). Occupational aspirations: Constructs, meaning and application. İçinde; D. Brown & R. W. S (Eds). *Lent career development and counseling: Putting theory and research to work*. John Wiley & Sons.
- Sabuncuoğlu, Z. (2005). *İnsan kaynakları yönetimi* (1. Baskı), Alfa Aktuel Yayınevi.
- Saracaloğlu, A. S. (2000). Öğretmen adaylarının yabancı dile yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 25(115), 65-72.
- Sevdi, A. (2023). Gelişen ve değişen dünyada yabancı dilin önemi. *Genç Mütefekkirler Dergisi*, 4(1), 204-218.
- Şahin, S. (2018). Turist rehberinin yetkinlikleri, İçinde *Turist Rehberliği* S. Eser, S. Şahin, & C. Çakıcı (Eds.). ss. 48-67. Detay Yayıncılık.
- T.C. Resmî Gazete. (2012). *Turist rehberliği meslek kanunu* (Kanun No: 6326). 22 Haziran 2012 tarihli ve 28331 sayılı Resmî Gazete. <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120622-2>.
- Tetik, N. (2016). Tourism guidance students' attitudes towards the english language course. *International. Journal of Education and Research*, 4(3), 271-284.
- Tolga, Ö., Korkmaz, H., & Atay, L. (2015). Lisans düzeyindeki turist rehberliği öğrencilerinin mesleki tutumlarına yönelik bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 12(2), 26-41.
- Turgut, H. H. B. (2019). Turizm öğrencilerinin yabancı dil öğretimindeki sorunlara ilişkin görüşleri: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu. *Zeitschrift Für Forschungen Zur Deutschen Sprache und Literatur*, 1(1), 37-54.
- TÜRSAB, (2025). *Ziyaretçi sayıları*, <https://www.tursab.org.tr/ziyaretci-sayilari/ziyaretci-sayilari-2024>.
- Ulaş, Ö. & Özdemir, S. (2018). Üniversite son sınıf öğrencilerinde algılanan kariyer engellerinin yordayıcıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 672-688. <https://doi.10.16986/HUJE.2017033806>.

- Ungan, S. (2006). Avrupa Birliğinin dil öğretimine karşı tutumu ve Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 217-226.
- Ural, A. & Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi* (5. baskı). Detay Yayıncılık.
- YÖK Atlas, (2023). Yükseköğretim program atlası, <https://yokatlas.yok.gov.tr/>
- Yücel, M. (2019). Kitle iletişim araçlarının ve teknolojik gelişmelerin küreselleşmeye etkisi. *Elektronik Cumhuriyet İletişim Dergisi*, 1(3), 34-50.
- Yücel, E. & Arıkan, A. (2019). Turizm personelinin yabancı dil gereksinimleri: Antalya örneği. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 657-668. <https://doi.org/10.29029/busbed.492135>

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Turist Rehberliği Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Tarih: 18.10.2023

Karar No: 2023/288 (Toplantı Sayısı:13).

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : % 50

2. yazar katkı oranı : % 50